

ĐÌNH ÁP TRƯỜNG LỆ

Phạm Phước Tịnh

Trong quá trình khai hoang định cư sinh sống, cộng đồng cư dân ấp Trường Lệ đã tạo lập nên nhiều công trình tâm linh, tín ngưỡng phục vụ cho đời sống văn hóa, tâm linh của họ, trong đó có đình áp Trường Lệ (*còn có tên gọi khác là chùa áp*). Theo các vị cao niên sinh sống gần đình cho biết, trước đây đình được xây dựng trên diện tích rộng, xung quanh chưa có người dân sinh sống, đình gồm 3 gian 2 chái, hệ thống khung chịu lực bằng gỗ, mái lợp ngói âm dương. Bên cạnh đình có miếu thờ ngũ hành hiện nay vẫn còn.

Do chiến tranh, ngôi đình bị phá hủy hoàn toàn. Đến những năm 1980-1981, để có nơi sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng, nhân dân ở đây đã quyên góp vật chất để xây dựng lại ngôi đình như hiện nay. Trải qua nhiều biến động, đình áp Trường Lệ xuống cấp và được nhân dân trong khối xóm tu bổ lại vào năm 2015 như xây dựng tam quan, lợp lại toàn bộ mái ngói đã bị hỏng.

Đình có mặt tiền xoay theo hướng Đông Nam, phía trước cổng đình là khoảng sân trống, bên phải và mặt sau đình giáp nhà dân, bên trái giáp đường bê tông. Tổng thể di tích gồm có đình

chính, bình phong, cổng và hàng rào bảo vệ, được quét vôi màu vàng.

Cổng nằm ở phía trước đình, gồm 3 lối đi vào, được quét vôi màu vàng, giữa hai trụ cổng chính đắp nổi 3 đại tự chữ Hán: 麗長邑 (*Trường Lệ áp*), trên hai trụ trang trí câu đối: 前開創立功社, 志英雄義協同民 (*Tiền khai sáng lập công xã bộ, Chí anh hùng nghĩa hiệp đồng dân*).

Án ngữ phía trước đình là bình phong, được xây theo kiểu cuốn thư, phía trước có 4 bệ thờ, 3 bệ thờ phía trước thấp hơn bệ thờ phía sau và được trang trí đồ án hoa văn, ở giữa là đồ án long mã, hai bên là đồ án chim phượng.

Đình chính có kích thước 605cm x 786cm, kết cấu kiểu nhà 3 gian, gồm có hiên, tiền đường, hậu tẩm. Phần hiên có một lối vào tiền đường và hai lối vào hai bên, hệ chịu lực chính gồm 4 cột có tiết diện vuông đúc bằng xi măng. Hệ cửa mặt tiền gồm ba bộ cửa bằng gỗ.

Hệ khung chịu lực (*cột, kèo, trính, xiên*) của đình bằng gỗ, tường bao che xây gạch, trát xi măng, quét vôi màu vàng, nền lát xi măng, mái lợp ngói (22 viên/m²), bờ chảy uốn lượn, bờ nóc trang trí đồ án “*Lưỡng long châu nguyệt*”. Hệ đỡ mái bằng gỗ với đòn dông có tiết diện

tròn, các đòn tay và hệ vì kèo có tiết diện vuông.

Vào phía trong đình gồm 2 bệ thờ hai bên là nơi thờ các bậc tiền hiền, hậu hiền có công khai khẩn vùng đất, lập đình. Quàn bàn hai bên đắp vẽ hình con rồng màu vàng. Phía sau đại đình là Hậu tẩm, phía trên lối vào là bức hoành đề chữ Hán: 邑麗長 (áp Trường Lệ) và hai liễn đối chữ Hán: 長德沾恩有誠必得千秋在, 麗澤安居同敬則顯萬年存 (Trường đức triêm ân hữu thành tất đắc thiên thu tại, Lệ giáng an cư đồng kính tắc hiển vạn niên tồn)

Hậu tẩm gồm ba bệ thờ, chính giữa thờ Thần, đắp nổi đại tự chữ Hán 神 (Thần), hai bên gồm 2 án thờ đắp chữ Hán: 左班 (Tả ban) và 右班 (Hữu ban). Bệ thờ chính giữa trang trí đồ án hình con rồng ở quàn bàn.

Theo kết quả khảo sát, đình là nơi sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng của cư dân địa phương. Không những vậy, đây còn là mạch nối cho sự gắn kết cộng đồng cư dân thông qua việc tổ chức cúng tế, hoạt động tu sửa, chăm lo hương khói. Hàng năm, cộng đồng dân cư ở đây tổ chức 2 lễ lớn, gồm lễ tế xuân ngày 20/1 âm lịch và lễ tế thu 20/8 âm lịch, trong đó lễ tế ngày 20/1

âm lịch thường tổ chức lớn, có tổng long chu; còn lễ tế ngày 20/8 âm lịch chỉ cúng trăm trà. Nguồn kinh phí tổ chức lễ được vận động đóng góp từ người dân các Tổ 4, 5, 6, 7 khối Trường Lệ. Đối tượng thờ cúng tại đình là các vị thần, các vị tiền hiền, hậu hiền, âm linh, cô bác. Để chuẩn bị cho các lễ tế, hằng năm người dân địa phương bầu ra Ban tổ chức cho 2 lễ tế, thuê đội bát âm, xướng và soạn văn tế. Lễ vật có hoa quả, heo quay, gà, xôi, bánh trái... cúng hai bàn gồm có bàn cúng âm linh và bàn cúng thần, bàn cúng âm linh đặt ở ngoài gần với bình phong và bàn cúng thần đặt ở trong đình.

Hiện vẫn chưa xác định được lịch sử hình thành đình, tuy nhiên căn cứ vào văn bia hiện còn tại đình, chúng ta bước đầu xác định đình được tạo dựng vào đời vua Duy Tân (1907-1916). Hiện trong đình còn lưu giữ 4 viên đá tảng chân cột còn lại của đình trước đây và một bia chữ Hán lập vào đời vua Duy Tân (1907-1916).

Trải qua nhiều biến động của thời gian, đình áp Trường Lệ giữ một vai trò quan trọng trong đời sống văn hóa tín ngưỡng của cộng đồng cư dân địa phương. Chính vì thế mà những hoạt động liên quan đến các lễ nghi được cư dân ở đây duy trì thường xuyên. Sự hiện

diện của đình thể hiện tính đa dạng trong đời sống văn hóa tín ngưỡng của cư dân địa phương, đồng thời góp phần làm phong phú các loại hình di tích lịch sử văn hóa ở Hội An. Di tích được ghi vào danh mục bảo vệ của thành phố năm 2010 (Ban hành theo QĐ số 17/2010/QĐ-UBND ngày 27/7/2010 của UBND thành phố Hội An) ♣

<http://hoianheritage.net>